

44510

Mlado Jutro

št. 1.

Petek 1. januarja

1937

Ernest Thompson Seton:

Lisica iz Springfielda

Ze dalje kakor skozi mesec dni so zginjale naše kokoši na zagoneten skrivnosten način. Ko sem prišel domov na počitnice v Springfield, sem smatral za sveto dolžnost odkriti povzročitelja tega zla. To je bilo kmalu storjeno. Kure je nekaj odnašalo eno za drugo predno so se nasedle na drogovih, kjer so spale, ali pa potem ko so



drogove zapustile. To je postopaje in predobre sosede obvarovalo suma. Tudi niso bile ugrabljene naravnost iz visokih gnezdišč, kar je zopet dokazovalo nedolžnost jamskih medvedov in sov. Tudi napol nažrtih kurjih mrličev nismo nikjer našli, dokaz, da podlasice, smrdljivci in sove niso bili krivci. Radi tega je moral biti grešnik le stric lisjak.

Veliki smrečni gozd Erindalea je ležal na drugi strani brega. Ko sem skrbneje preiskal spodnji brod, sem opazil nekaj lisčjih sledi in lisasto pero ene naših angleških kokoši. Ko sem se

vzpenjal višje na obrežju, da bi našel še kake druge dokaze, sem nepričakovano zaslišal za seboj razjarjeno krikanje vran. Obrnil sem se in videl par tehle ptic, kako so se zagnale na nekaj v brodu. Ko sem bliže pogledal, sem doživel staro zgodbo o tatu, ki doživi drugega tatu. Tam po sredi broda je bežala lisica z nečem v gobcu — ravno kar se je vračala iz našega dvorišča, kjer si je zopet vzela kuro. Vrane, dasiravno same nesramne tatice, so vedno pri prvih, ki vpijejo »Primate tatu!« Pri tem so pa vedno pripravljene sprejeti podkupnino za molčanje v deležu plena.

Tudi tokrat je bil to njihov namen. Lisica je morala presekatati reko, ako je



hotela priti domov. S tem je bila izpostavljena polnemu napadu vranje sodrge. Lisica je tedaj mogočno skočila proti vodi in brez dvoma bi ušla s plenom, da se nisem tedaj tudi jaz pridružil njenim napadalcem, nakar je spo-

stila kuro, ki je pravkar izdihnila, in izginila je v gozdu.

To veliko in redno preskrbovanje z živili in pa še to, da je lisica odnašala vedno cele živaki, je moralo pomeniti, da je imela doma družino male lisičje dece. Zastavil sem si za nalogo poiskati njihov dom.

Se isti večer sem se podal s svojim psom Rangerjem čez reko v Erindaleški gozd. Cim je pričel pes okrog iskanja, sem slišal kratko, ostro lajanje iske iz gosto zaraščene soteske čisto blizu. Ranger je takoj udrl vanjo; našel je svežo sled in živahno je dirjal v ravni črti, dokler se ni izgubil njegov glas tam daleč za griči.

Minila je skoro ura, ko se je vrnil sopihajoč in ves razgret, kajti bil je žgoč avgust tedaj. Legel je k mojim nogam.

Toda v istem trenutku je zazvenelo tik nas isto lisičje »Jep jurur« in pes je znova odfrčal na lov.

Zdirjal je v temo in lajal kot poštni rog, vedno dalje proti severu. In njegov glasni »boov«, »boov«, se je spremenil v »oov, oov,« potem v slabotni »o—o« in kočno se je zgubil. Morala sta dirkati nekaj kilometrov daleč, kajti tudi če sem prisluhnil z ušesom ob zemlji, nisem mogel ničesar ujeti, vzlic temu da sem sicer z liskoto slišal Rangerjev rezki glas na razdaljo dveh kilometrov.

Ko sem tako čakal v temnem gozdu, sem slišal tenak glas kapljačoče vode: »Tink tank tank tink, Ta tink tank tank tink.«

Do takrat nisem vedel, da je v taki bližini kak izvirek, in v topli noči sem se ga razveselil. Zvok me je zabil k neki hrastovi veji, kjer sem našel povzročevalca istega. Bila je nežna sladika pesem, v takih nočeh polna mamiljivaga čara:

Tonk tank tank tink
Ta tink a tonk a tank a tink a
Ta ta tink tank ta ta tonk tink
Drink a tank a drink a drumk.

Bila je kapljačoca pesem sove.

Nenadoma začujem globoko, hripavo sopenje, in šumenje listja mi je povedalo, da se je vrnil Ranger. Bil je popolnoma izčrpan. Njegov peneč jezik mu je visel skoraj do zemlje, piščuča so mu težko sopla in iz prsi in stegom mu je curkjal moč. Za trenotek je pridrhal svoje težke dihanje, me pogledal in mi znatno obilznil oči, na to pa se je s-

valil na listje ter s svojim glasnim hropenjem udušil vsak drugi šum.

Takoj se začuje par korakov od nas zopet tisti dražeči »jep jurur« in tedaj mi je bilo vse jasno.

Nahajala sva se tik brloga, kjer so bili mali lisjački, in stara dva sta si na na vse kriplje prizadevala zvoditi najju stran.

Med tem se je že močno zmračilo in odpravila sva se proti domu, dobro vedoč, da je bila uganika že skoraj rešena.

II

Bilo je vsem dobro znano, da je bival nekje v soteski stari lisjak s svojo družino, toda nihče ni slutil, da so tako blizu.

Temu lisjaku so dali ime »Brazgotinec«, ker je imel brazgotino, ki je segala od očesa vse počez do uhlja. Sumimo, da jo je skupil na zajčjem lovu od kake ograje iz trnaste žice. Ko se je brazgotina zacelila, se je porasla z belo dlako, in to mu je dalo stalno znamenje.

Eno zimo preje sem ga bil prvič srečal in spoznal vso njegovo pretkanost. Podal sem se na lov, ko je zapadel sneg. Korakal sem čez plano polje do obronka z grmičjem poraste soteske, ki je bil zadaj za nekimi stari mlinom. Cim sem pogledal čez trnje po soteski, sem zapazil lisjaka, ki je dirjal po drugi strani v smeri, ki preseka mojo pot. Trenutno sem obstal negiben. Nisem se premaknil, niti glave okrenil, da se ne bi z gibom izdal bistrim lisjakovim očem. Tako sem vztrajal, dokler mi ni zginil izpred oči, ko se je spustil v gosto šavje ob najnižjem delu soteske. Ko ga ni bilo več videti, sem se pogljal v sotesko in takel, da bi ga srečal na nasprotni strani, čim bi tam lisjak zapustil grmovje. Čakal sem precej časa, toda nikakega lisjaka ni bilo na spregled. Na to sem si ogledal njegove sveže sledove in odkril sem, da je spremenil svojo prvotno smer, kakor hitro je bil krit od grmičevja. Z očmi sem sledil tisti smeri in zagledal starega Brazgotinca daleč stran, ravno za mojim hrbtom. Sedel je na zadnjih kralčkih in se rezal, kakor da bi ga vse to čigo zabavalo.

(Slika prikazuje lisjaka, ki se rezal na kralčkih.)

Hudsonovi doživljaji

Spisal Raišp Ivo, dijak v Celju, star 10 let.

4. poglavje: Nočni boj.

Šest dni po tem, ko je Hudson dobil spet svoj denar nazaj, se je zgodilo nekaj strašnega. Bilo je ponoči. Mesečina je obsevala vso farmo.

Hudson je spal v svoji sobi, ko ga je nenadoma zbudila straža. Misilil je, da bo če iti stražar spat a hudo se je zmočil. Stražar je rekel:

»Šest moških je zunaj pred vhodom!«

»Šest moških?«



»Da, videti so kakor pošasti!«

»Ali se morda ne motiš?«

»Prav gotovo ne!«

»Dobro. Takoj stopim sam pogledat.«

Vstal je, si zategnil pas in vzel samokres v roko. Nato je hitro stopil na hodnik. In zdaj je videl, da je res stalo šest moških postav pred vhodom. Šepetali so med seboj in se previdno plazili zdaj sem zdaj tja. Kaj naj stori farmar? Ali jih naj postreli? Ne! Najprej je moral izvedeti, kdo so in kaj hočejo sredi noči! Splazil se je v spalnico hlapcev in jih drug za drugim zbudil. Ukazal jim je, naj planejo vsi nad vlomilce, kakor hitro se jim bo posrečilo, da z vetrihi odprejo vrata. Hlapci so že čakali pred vrati, ko so se vrata zdajci nenadoma tiho odprla.

Hlapci so z vso vneto planili na vlomilce. Hudson je bil seveda prvi med njimi. Eden izmed vlomilcev je bil Jonatan, Hudson ga je takoj spoznal. Jonatan je kriknil od strahu. Štirje vlomilci so zbežali, med njimi tudi Jonatan. Le dva so mogli hlapci obdržati in nemo sta strmela v Hudsona. Hudson se je s tako močjo zaletel v enega, da je takoj padel. Hary, ki je stopal za Hudsonom, je drugega pobil s kopitom svoje puške. Obležal je nezavesten. Drugi hlapci so oba vlomilca zvezali. Hudson je vprašal enega izmed jetnikov:

»Po kaj ste prišli sem?«

»Da umorimo Hudsona!«

»Torej mene?«

»Ti si Hudson?«

»Da, jaz sem!«

»Izropati smo te mislili, ker nam je Jim povedal, da imaš dosti denarja.«

»Lepe stvari slišim od tebe. Orožja pa niste imeli s seboj, kakor vidim?«

»Seveda ga imamo.«

»Kje?«

»V žepih!«

»Kakšno orožje?«



»Midva imava samo pištole, drugi pa imajo še nože. Zunaj pri konjih imamo pa še puške in Jonatan ima strojnico.«

»Strojnico?« se je zagrozil Hudson, »na koliko strellov?«

»Na trideset!«

»Brž v farmo!« je velel Hudson hlapcem.

Hlapci so spravili ujetnika v farmo. Hudson pa je vprašal ujetnika: »Koliko ljudi je še zunaj pri konjih?«

»Še trideset! Napadli bodo farmo!«

Hudson se je prestrašil. Brž je sklicaval hlapce in jim naročil naj pripravijo svoji dve strojnici ter ostalo orožje, da bodo pripravljene za napad.

Ko je bilo že vse pripravljeno, so se izpod zidu oglasili prvi strelji. Stopetdeset do zob oboroženih mož se je borilo proti tridesetim napadalcem. Napadalcem so namerili vse puške na vrata. Hudson je prijel za eno strojnico, Harry pa za drugo. Tako sta oba s hodnika streljala na napadalce, hlapci so pa s puškami branili vrata. Toda ujetnika sta se bila zlagala. Napadalec ni bilo le trideset temveč sto! Vkljub temu pa je bila farma v premoči. Strelji

so pokali, sekire so udarjale po vratih, noži so se biškali v mesečini, kratkoma bil je dirindaj, da nikoli takega! Hlapcev ni bilo mnogo ranjenih, ker so se skrivali za zidovi. Napadalcem pa vendarle niso mogli razbiti z železom okovanih vrat farme. Hudson in Harry sta že porabila tri pasove nabojev za njuni strojnici, tako urno sta streljala. Naposled so se napadalcem vendarle začeli umikati, dokler se niso popolnoma umaknili in zbežali. — Hlapci so se z veseljem pognali nad plen, ki je bil res obilen. Nekateri izmed hlapcev so kar čez zid skakali, da bi dobili čimveč orožja. Od napadalec je bilo petdeset mrtvih in trideset ranjenih, od hlapcev je bilo pa samo dvanajst ranjenih. Hudson je razdelil plen ter dal še natepsti ujetnika, ker sta se bila zlagala. Tako je končal nočni boj s Hudsonovo zmago.

(Dalje prihodnjič).

Staro in novo leto

Bil je silvestrov večer, zunaj je bilo mrzlo in mesec je svetlo sijal. Oče, mati in babica so še sedeli za mizo in čakali novega leta, ki ga bodo oznanili

Iz postelje je Tomažek lahko videl okno. Mesečina je sijala na ledene rože, ki so vzcvetele na oknu, sence so švigale sem in tja. Bilo je, kakor da



zvonovi z bližnjih zvonikov. Tonček je ležal v svoji postelji, saj je bil še premajhen, da bi smel tako dolgo bedeti a spati vendarle ni mogel.

rastejo te lesketajoče srebrne rože sredi gozda. Časih so se spremenile v metuljčke, zdaj spet je bilo videti, kakor da bi srebrne lastovke letale čez okno

in tam je bilo videti kakor glava velikega jelena, ki mu kima. In kaj je bilo to? Tomažka je mraz izpreletel — to je bil vendar volk, pravi živi volk, ki je tekel naravnost proti njemu! Tako hudo pa vendarle ni bilo, zakaj ta volk je bil ves srebrn, med tem ko so pravi volki sivi in živijo le po stepah in divjih gozdovih. Joj, kako lepo se je svetil in zdaj je res prišel do Tomažkove postelje.

zdaj sta odhitela v srebrni gozd, ki ga je bil mraz pričaral na okno.

»Kam greva prav za prav?« je vprašal Tomažek.

»Kam? V novoletno graščino, kjer stanuje kraljica Zvezdana,« je odgovoril volk in tako pospešil korake, da je Tomažkova srajčka komaj sledila in vsa preplašena frfotala za njim.

In zdaj je zagledal Tomažek pred seboj visoko goro in na vrhu gore pre-



»Ali bi hotel napraviti izlet v daljino?« je vprašal in se zasmejal.

»O zelo rad — vendar ali ne grizeš?« je vprašal Tomažek in se boječe stiskal v odejo.

»Jaz, da bi grizel? V gozdu, iz katerega prihajam, ni živali, ki bi grizle!«

»O, potem te rad zajaham,« je rekel Tomažek, in sedel volku na hrbet. In

krasen grad iz brušenega stekla. Volk je hitro tekel na vrh gore mimo temnih prepadov in obstal pred vhodom v grad, kjer je stražil vitez, ki je bil neznan-sko velik. Za ščit mu je služil mesec.

»Kam, kam hočeta s tako naglizo?« »H kraljici Zvezdani hočeva, v ledeni grad!« je odgovoril volk.

Tedaj je dvignil vitez rumenega me-

seca roko, vrata so se odprla in stala sta ob vznožju stopnic, ki so bile najmanj tisoč metrov visoke. Te stopnice so vodile v viteško dvorano, kjer je sedela kraljica Zvezdana na srebrnem prestolu. Kakor veter je stekel volk po stopnicah navzgor in že je ponižno legel kraljici k nogam.

»Dobrodošel!« je rekla kraljica in objela Tomažka. »Ali te ni bilo nič strah, ko te je prišel moj volk iskat?«

»Samo malo strah me je bilo,« je odgovoril Tomažek, »zdaj me pa ni prav nič več strah.«

Tedaj se je kraljica Zvezdana zasmejala in plosnila v roke. Takoj so se odprla vrata in vstopil je star sključen možiček, ki je nosil na hrbtu veliko, težko vrečo. Še nikoli ni bil videl Tomažek tako starega možička in še nikoli tako težke in velike vreče.

»Kdo si?« je vprašala kraljica.

»Staro leto sem!« je s tihim glasom rekel starček.

»Kaj imaš v vreči?« je izpraševala kraljica naprej.

»Dobre in slabe misli, dobra in slaba dejanja — darila ljudj zate, kraljica Zvezdana,« je rekel starček, med tem ko je snel vrečo, odvezal vrv in stresel vso vsebino na tla. Kar je zdaj ležalo na tleh je bilo videti kakor kup smeti, vse črno in umazano, da so se kraljici oči zalile z vročimi solzami.

»Da, resnično,« je vzdihnila kraljica, »to je slab uspeh.«

»To je bilo vse, kar so ljudje zbrali,« je zamrmral starček.

Zvezdnata kraljica je pokimala in njene oči so bile polne žalosti. Potem je dvignila roko in tisti mah so začele smeti goreti. Ko je vse zgorelo, je ostala na tleh zbirka dragih kamnov, ki so se lesketali v vseh mogočih barvah.

»Pa si le prinesel tudi nekaj dobrega in plemenitega. Morda je manj kot bi moralo biti, morda je pa tudi več kot bi smela upati. Nesi dragulje v zakladnico.«

Starček je pobral drago kamenje in ga spravil v svojo vrečo, potem se je kraljici globoko priklonil in odšel.

»To je bilo staro leto, ki je pravkar minilo,« je šepnil volk Tomažku, »paži, takoj se bo prikazalo novo leto.«

Dvanajst udarcev je zadonelo skozi srebrno ozračje. Kraljica je spet plosnila z rokami, vrata so se odprla in vstopil je zal, siljoč mladenič. Tudi on

je imel veliko vrečo na hrbtu a vreča je bila še prazna.

»Pojdi v svet in nabiraj darove ljudi,« je rekla kraljica Zvezdana »in Bog daj, da ne boš napolni vreče z nevrednimi smetmi!«

Dvignila je roko v pozdrav, mladenič se je globoko priklonil in izginil. Tisti mah so zazvonili nešteti zvonovi s srebrnimi in z debelimi glasovi, zvonili so kakor za stavo in pozdravljali novo leto.

Tedaj se je sklonila zvezdnata kraljica k Tomažku in rekla: »Ali mi obljubiš, da bo tvoje darilo v novem letu bleščeče dragulj in ne del umazane in brezocene šare?« ga je vprašala in ga poljubila na čelo.

Tisti mah se je Tomažek preplašen zbudil. Saj res, v svoji postelji je ležal in zraven njega je stala babica, se sklanjala nad njim in se mu smehljala.

»Morda ni prav, da sem te zbudila, Tomažek,« je rekla ljubezniva stara gospa in ga poljubila, »a mislila sem, da bi morda rad slišal novoletne zvonove.«

Tomažek se je zasmeljal in pogledal proti oknu. Prisluhnil je in glej, slišal je isto zvonenje nešteti zvonov kakor še pravkar pri kraljici Zvezdani.

»Babica,« je zašepetal, »babica kako lepo bi bilo, ko bi mogel podariti novemu letu svetel dragulj za njegovo vrečo!«

Babica se je nasmehnila. Mislija je, da Tomažek še sanja, a Tomažek je že vedel kako in kaj, saj je bil vendar pri kraljici Zvezdani v gradu iz brušenega stekla.

Manko G.:

Mrzel veter

*Mrzel veter plaka, toži,
v strahu trepetajo breze,
zašumele v gozdu spečem
z listjem so nastlane steze.
Sonce zlato je umrlo,
zarja je odšla k pogrebu,
smrt je rasprostila halje
čez in čez po sinjem nebu.
Mir objel je trudno zemljo,
v solzah so zaspale loke
in poljane zaihte
v svoje so premrzle rože.*

**Prihodnja številka „Mladega
Jutra“ izide 10. januarja!**

Jutrovčki mali — spomnite se revnih živali!

Zdaj je pa zima. Na okno nam tikajo ptice. Lačne so. V mrazu otresajo si perotnice. Trkajo s kljunčki na šipo: „Čujte, otroci vi, čujte! Zrnja na okno, na kakšno polico nasujte!“

Pridni otroci store, kar jim srce velewa. V dalji že slutijo v igred: čuj, ptičji rod hvalo prepeva. Tistim bo sreča najlepše v življenju sijala, komur je pesem v prirodi presrčna zahvala!

Čivkajo drobne, premražene ptičke. U, to zavidajo vas, otročičke! Vidijo: zima je vam le v zabavo — snedli ste mnogo božične potičke — s sankami dirjate v belo naravo — potlej premrli objemate peč — zvečer pa u posteljo legate leč.

Kdo pa živalcam bednim postreže —
kdo jim vsakdanjega „kruhka“ nareže —
kam se pa taka živalca vleže — ?

Da jih ne zebe, se ptičke spreletajo — s krileci na vejah nemirno opletajo — v mraku se spravijo nekam na veje — tam jih nobena odeja ne greje. Hirajo, hirajo. : : Mnoge umirajo. : : Sanjajo, kje je preljuba pomlad — zjutraj zarana predrami jih glad. : :

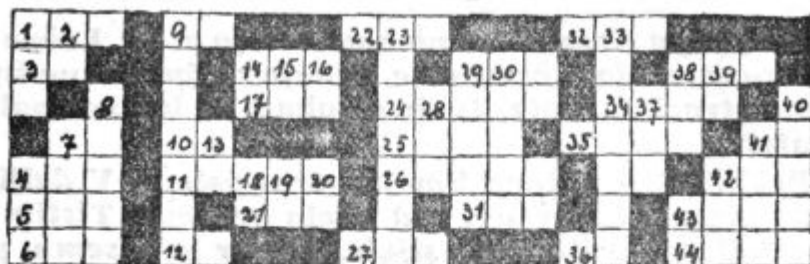
Srnice, zajčki se skrivajo v gajih. Tiho, samotno je v njihovih krajih. Hrane je malo, premalo, premalo — sneg je pokrtil, kar je sveže ostalo. : :

Mislite nanje, Jutrovčki mali — časih se spomnite revnih živali — kaj bi jim dali, kako bi jim dali — onim, ki nimajo tople odeje —

Pa vam bo v srčku topleje, topleje...



Novoletna križanka



Vodoravno: 1 sestavni del človeškega telesa, 3 egipčanski bog, 4 stikališče dveh ploskev, 5 družinski član, 6 izdelek iz mleka, 7 nikalnica, 9 osebni zaimek, 10 veznik, 11 krsta, 12 vrsta pesnitve, 14 časovna mera, 17 naplailo, 21 osebni zaimek, 22 žensko krstno ime, 24 ubranost, 25 pripadnik izumrlega naroda v Evropi, 26 stara votla mera, 27 časomer, 29 grška črka, 31 število, 32 človeško čutilo, 34 poglavje korana, 35 bajeslovno bitje starih Slovanov, 36 staroslovanska pijača, 38 bosanska reka, 41 staro svetopisemsko

mesto, 42 doba, 43 hudobni duh, 44 največja elektrarna v Sloveniji.

Navpično: 1 sestavni del človeškega telesa, 2 egipčanski bog, 4 ptič, 7 deli dneva, 8 ime najmlajšega evropskega vladarja, 9 trg v Sloveniji, 13 predlog, 14 veznik, 15 ploskovna mera, 16 predlog, 18 veznik, 19 število, 20 osebni zaimek, 23 mesto v Sloveniji, 28 vrsta zemlje, 29 morala, 30 vrsta vina, 33 slovenski pesnik, ki je mlad umrl, 37 in 38 časomer, 39 predlog, 40 češko mesto, 41 gorovje v Rusiji, 42 doba.

Dragi Jutrovčki!

Leto se je obrnilo, kakor bi trenil. No, nam pa le ostane spomin na prijazne nedelje, ko smo z veseljem prebirali »Mlado Jutro«. Ali ne? Tako pač lahko stric Matic sklepa po pismih, ki jih je med letom prejemal, še prav posebno pa po odgovorih na poslednji natečaj.

Kar se bo dalo, v vsem vam bo ustrezno, Jutrovčki! To naj vam predvsem zaupamo: stric Matic je poskrbel za daljšo indijansko povest — hu! — ta bo s slikami vred grozno napeta. Potem bo vselej dosti mičnih pesmic in pravljic in ugank in zank. Zelo pa stric Matic tudi želi, da se izkažejo mladi pisatelji s takšnimi pravljicami — in po možnosti z lastnimi risbami — kakor sta se lani izkazala Mitja Kraigher in Ivo Raišp. Zares, ta dva lahko navedemo za zgled. Dajte, poizkusite tudi drugi. Stric Matic, ki mu niti v teh hudih časih ne zmanjka dobre volje in zaupanja v nove srečne čase, se nadeja obilne in dobre žetve.

Vsem Jutrovčkom želi mnogo sreče v novem letu in jih toplo pozdravlja.
Stric Matic

Rešitev božične križanke

Navpično: 1 božič, 3 nedelja, 4 ep, 9 Pariz, 10 Avala, 11 sad, 15 Ada, 17 ar, 18 Triglav, 22 ne, 24 zar, 25 vid, 26 od, 27 da, 28 Zagorje, 30 rovte, 32 Abo, 33 Ur, 34 he, 38 Mohamed, 39 Ob, 40 Jezus, 46 le, 49 Avari, 50 Neron, 51 trata, 53 Ina.

Vodoravno: 2 Ines, 5 ep, 6 ne, 7 je 8 Sana, 9 pa, 11 Sava, 12 Arad, 13 diča, 16 trta, 19 ar, 20 Izida, 21 gad, 22 na, 23 lev, 25 voda, 29 ar, 31 Igo, 32 Azov, 34 Hubert, 35 pero, 36 je, 37 ne, 38 moj, 40 Job, 41 eh, 42 za, 43 um, 44 sel, 45 ded, 47 dveri, 48 faran, 49 Ant, 52 prota, 54 Ina.

Rešitev zlogovnice

npanje — spomin

